СВОБОДА

SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 113. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 15. травня, 1929. VOL XXXVII. No. 113. Jersey City, N. J., Wednesday, May 15, 1929. THREE CENTS.

ОТВОРЕННЄ 17-ТОЇ КОНВЕНЦІЇ У. Н. СОЮЗА

ПРИБУЛО 330 ДЕЛЕҐАТІВ. МІЖ ДЕЛЕҐАТАМИ БІЛЬША ЧАСТЬ ТАКИХ, ЩО Є ПЕРШИЙ РАЗ УЧАСНИКАМИ КОНВЕНЦІЇ. АЛЕ НЕ БРАКУЄ І СТАРИХ ВЕТЕРАНІВ.

НЮАРК, Ню Джерзи, 14. травня. — Вчора розпочалася 17-та Конвенція У. Н. Союза. Згідно з ухвалою попередної Конвенції відправлено в місцевій укр. греко-кат. церкві богослужения враз з панахидою за покійних членів Союза.

Властиві наради розпочато о годині 1-шій пополудні в авдиторії Y. M. & Y. W. H. A.

Конвенцію повитав Т. Грицей, головний предсідатель У. Н. Союза. У своїй промові предсідатель підніс ті причини, що змусили нашого українського робітника в Америці взятися до орґанізації, а тимсамим і до заснования нашого У. Н. Союза, як першої орґанізації американських Українців.

Предс. Т. Грицей зазначив, що У. Н. Союз виплатив до сьогодні около ТРИ МІЛЮНИ ДОЛЯРІВ ТИТУЛОМ ПОСМЕРТНОГО, а около $175,000 титулом запомоґ калікам і невилічимо хорим. У. Н. Союз піддержував через свій орґан „Свободу" і через своїх членів патріотичного духа серед нашої іміґрації й дбав про загально-народне добро. З огляду на це предсідатель є тої думки, що делеґати зрозуміють добре становище нашої орґанізації та її величезне значіннє і будуть радити так, щоб У. Н. Союз розвинувся в ще більш могутню інституцію.

Повитавши делеґатів, предсідатель візвав їх пошанувати через повстанне з місць померших членів У. Н. Союза, а між ними й недавно помершого бл. п. Михайла Угорчака, бувшого рекордового секретаря, а теперішнього заступника предсідателя і предсідателя Комітету Сиротинця.

Голова верифікаційної комісії, делеґат П. Сусла, подав звіт комісії з тим, що комісія допускає на Конвенцію гром. Мартинця з Ню Йорку як делеґата. Щодо гром. Д. Братуся з Рачестер рішено віддати справу під рішення Конвенції.

Приступлено до вибору Президії Конвенції. Предсідателем Конвенції вибрано делеґата Омеляна Ревюка (125 голосів), а заступниками вийшли: дел. І. Пеленський (96 чолосів) і дел. В. Лукенюк (31 голосів).

Секретарями Конвенції вибрані: д-р В. Клодницький (148 голосів) і дел. С. Гладкий (121 голосів).

До комісії просьб і зажалень вибрано слідуючих делеґатів: Д. Капітула (179 голосів), Калина (99), Салюк (71), Слободян (71), Федусь (61).

До Комісії виборчої вибрано слідуючих: Слободян (118), Клим (103), Бартків (83), Чорний (79), Головчак (73), Катулька (71), Цебак (59).

До пресової комісії ввійшли: делеґатка Юлія Баволяк (194), Малевич (204), Ревюк (182).

На тім закінчено перший день нарад Конвенції. Слідуючого дня розпічнуться наради в годині 8.30 рано.

ЛОКАВТ 75,000 РОБІТНИКІВ.

БУДІВНИЧІ НЕ ГОДЯТЬСЯ НА ПЯТЬДНЕВНИЙ ТИЖДЕНЬ ПРАЦІ І НА ПІДВИШКУ ПЛАТНІ. ЯК ПРИЧИНУ ЛОКАВТУ ПОДАЮТЬ ТЕ, ЩО ЮНІЯ РУДІВЕЛЬНИХ РОБІТНИКІВ НЕ ВІДКЛИКАЛА ТРОХ СТРАЙКІВ, ПРОГОЛОШЕНИХ ДЛЯ ПІДДЕРЖКИ ЮНІЇ ЕЛЄКТРИЧНИХ РОБІТНИКІВ Ч. 3.

НЮ ЙОРК, 14. травня. — В Менгеттен буде припинена вся будова, бо завтра в годині 5-тій пополудні входить в життя локавт, проголошений Радою Союза будівельних контракторів. 75,000 будівельних робітників залишать роботу, а разом з тим буде уневажнена умова, яка признавала робітникам пять днів праці в тиждень і десять-процентову підвишку щодо платні. Все це має бути „кара" з боку будівничих за те, що Рада будівельних робітників не відкликала трох так званих симпатичних страйків, які оголошено для піддержки електричних робітників. Рада будівельних робітників твердить, що ніякого зобовязання щодо відкликання страйків не перебирала й тому поступок Ради Союза контракторів не має за собою ніякої рації.

ГУВЕР ГОДИТЬ.

ВАШИНҐТОН, 14. травня. — Хоч як великі висіли хмари над конґресом і републиканською партією з приводу тарифи і законопроекту в справі допомоги фармерам, то таки не прийде в републиканській партії до ніякого розриву. Вже завтра перейде закон в справі допомоги фармерам. Це успокоєнне умів серед републиканців наступило наслідком особистої інтервенції президента Гувера.

СКОЧИВ ЗІ СТАТУЇ СВОБОДИ.

НЮ ЙОРК, 14. травня. — Ралф Ґлізон, літ 22, скочив з верха статуї Свободи і забився на місці. Це перше того рода самовбивство.

СЕНАТ ПРО ТКАЦЬКІ СТРАЙКИ.

ВАШИНҐТОН, 14. травня. — З приводу ткацьких страйків на полудні буде установлена сенатська комісія, яка матиме розслідити відносини у ткацькій індустрії не тільки на полудні, але й у всіх инших стейтах.

ЖЕРТВУЄ $6,000,000 НА УНІВЕРСИТЕТ.

ВЕСТЧЕСТЕР, Пенсилвенія, 14. травня. — Промисловець Филип Ф. Д. Понт записав у своїм тестаменті $6,000,000 для Вірджінського університету.

ПРИ МОЛОТІЛЬНІ.

В Бжезінах коло Острова згинула трагічною смертю Марійка Марківна і то так: вона накладала снопи до молотільні. Коли машина була в повному розгоні, Марійка підступила до незабезпечених трибів так неосторожно, що ті вхопили її за спідницю, піднесли вгору і з цілою силою кинули головою на тік. Нещасна згинула на місці.

ЖІНКА ВБИЛА МУЖА.

В Перегінську, пов. Долина, господиня Магда Кос вбила сокирою свойого мужа, тому, що над нею знущався.

АРЕШТОВАННЯ 10 ЗЛОДІЇВ.

В Станиславові арештовано шайку злодіїв, що складалася з десятьох людей. В останньому часі ця шайка ограбила „Маслосоюз" в Станиславові та багато склепів.

СЕРЕД ДОБРОЇ ЗАБАВИ.

В селі Хоронщизна в Великопольщі відбувалося весілля, очевидно з горівкою (якеб то й весілля без неї?). Від горівки до сварки один крок і от весільні гості замордували в страшний спосіб серед неї дружбу Олександра Копіловича — ножами і вилками задаючи йому більше як сто ран. Пийте отже!

СВЯТОЧНА СТРІЛЯНИНА.

Один мазур з кольонії недалеко села Трійчиці, пов. Перемишль, хотів собі на польський Великдень вистрілити на віват. В тій ціли взяв до кишені три ручні ґранати, виліз на хори в костелі, отворив вікно і хотів туди кинути одну на долину. Нещастя хотіло, що як витягав її, — вибухла вона йому в руці. Руку й одіж сміливчакови пошарпало, а кілька осіб, що були в той час на хорах, поранило. Як бачимо — мазурська фантазія добра — але добрі й її наслідки.

ЛЕВ І ДИТИНА.

В однім місті Німеччини гостив недавно цирк, у якому було богато звірів поза кратами, а між ними й один дуже лютий лев. Коли одного дня до цирку напхалося людий, щоби оглянути звірів, нечайно один малий хлопчина підійшов до клітки, впхав руку між крати і почав бурити королеви звірів гриву. Лев спав тоді і отворив очі, але дитині нічого не сказав. Очевидно всі з ляку завмерли. Одначе коли підійшла сторожа, щоби дитину забрати, лев встав, простягнув лапу з кігтями на рамя хлопчині і рикнув грізно. І щойно, як кинули йому кусок мяса, він одійшов в кут, а малого приятеля князя-льва могла мати, що вже добре наїлася страху, взяти від клітки.

ПРОДОВЖУЄ ЖИТТЯ.

70-літний пекар з Англії, Керті, прийшов до переконання, що сон є тільки поганою привичкою людини і розпочав з ним війну. По кількох літах дійшов він до того, що на добу задоволяється кількамінутовим спанням, яке, взявши разом, за цілий місяць дає 5—6 годин. Керті каже, що смерть і сон — це брати і хто бореться зі сном той і смерть поборює Чи воно правда— не знати. Досить, що Керті дожив 70 літ при своїм поступованню, а кріпкий він і дужий як молодець.

ПОЛІЦІЯ НЕ СМІЄ УЖИВАТИ ПРИ СЛІДСТВІ ГІПНОТИЗМУ Й ТЕЛЕПАТІЇ.

Пруське міністерство внутрішних справ видало розпорядок, у якому забороняє уживати при поліційних слідствах телепатії й гіпнотизму. Поліція може уживати тільки тих метод при слідстві, які дадуться сконтролювати науково.

100,000 ФРАНКІВ ЗА ВОЛОССЯ.

Цікавий випадок трапився в Парижі. Одна молода жінка, дружина відомого французького вченого, була сильною чорнявкою. Що однак мода виріжняє тепер білявки, пані професорова пішла до стрижія, щоби змінити краску волосся. По тригодинній операції повернула пані професорова домів чаруючою білявкою.

Щож одначе сталося? Знімаючи капелюх, пані професорова зняла й... волосся. Вилисіла цілковито! Подала отже стрижія до суду, жадаючи 100,000 франків відшкодування.

АНГЛІЙСЬКІ СЕНЗАЦІЇ ПРО ЧЕРВОНУ АРМІЮ.

Англійська преса подає непровірені ревеляції якогось Відора, що був довіреним урядовцем біля большевицького диктатора Сталіна. Відор каже, що червона армія на протязі року стане така велика, що зможе виступити проти всього капіталістичного світа. В першу чергу удар червоної армії звернеться проти англійських Індій, щоб увільнити їх від англійської непрошеної опіки. Вже тепер большевики мають будувати стратеґічні шляхи біля індійської і перської границі. Червона армія має тепер міліон жовнірів, але в 3—5 днях може зрости до 5 міліонів.

ФАШИСТІВСЬКА ІСТЕРІЯ.

Подаємо тут зразок стилю італійського фашизму і його канібальської психольоґії. Римський щоденник „Імперо", орґан фашистів, друкує на першій сторінці грубими буквами таку статтю про Австрію й Відень:

„Яке це властиво свинство теперішній Відень! Свинством він був, що правда, завсіди, але мав бодай свої „канапки", свої вальси, своїх уличниць і свого шибеничного цісаря. А-ле тепер? Тепер він не що інше, як купа кишенькових злодіїв, найогидніших гомосексуалістів і найобридливіших хабалів. Коли европейське місто підчас інтернаціональних змагань копаного мяча виглядає так, як Відень, то з цього можна зробити висновок, що в Европі істнують гнізда варварства, які можуть успішно конкурувати з людожерами. Ми не поділяємо думки одної ґазети, що треба домагатися від австрійської републики вибачень і уклонів перед нашим прапором, бо це значило би, що ми уважаємо Австрію за націю. Та Австрія тепер є супроти великої Італії Муссолінія нічим іншим як збожеволілою смердячою сплювачкою. Коли ми почнемо дискутувавти з Австрією, то ця дискусія буде тревати лише кілька секунд, і слово будуть мати лише наші бомби. Вони будуть местниками за цілу людскість, яку занадто довго ображало паскудство, яке люде називали Австрією".

СМЕРТЬ З КИШЕНІ.

Селянин Янік зі Стопниці в Польщі вибрався на весілля до знайомих, не забуваючи притім узяти зі собою револьвера, який сховав у кишеню. Відтак сів на фіру і поїхав. Серед дороги почав він з товаришами подорозі жартувати, а при цьому повернувся якось так, що набитий і незабезпечений револьвер вистрілив два рази. Кулі розшарпали Янікови кишки і він незабаром помер.

ЧЕРЕЗ КОНІ ПІД ЛЬОКОМОТИВУ.

Петро Якубишин з Нараєва, пов. Бережани, гнав з ярмарку семеро коней. В одному місці шлях переходив через тор залізничий і мимо цього, що поїзд зближався, рішився їх перегнати через нього. В часі того перегнання коні сполошилися і Петро їх мусів позганяти в гурму. Через біганину так спізнився, що сам уже не вспів втечи і льокомотива вдарила його в бік. Пораненого та окровавленого звезли його до шпиталю в Перемишлянах.

ЗРАДЛИВИЙ ПОРОШОК.

В англійській дівочій бурсі в місті Кент пропадали від якогось часу дівчатам гроші і дорожчі річи, дарма, що їх ховали в шафу з шуфлядами і кожда дівчина мала ключ від своєї, а двері від шафи замикала на ключ настоятелька. Підозріння падало то на цього то на того — але хоча вартували цілими ночами, злодія не можна було прилапати. Вкінці спроваджено з поліції урядника-детектива. Той списав річи кождої учениці ще раз осібно і положив до кождої шуфляди такий спис. На другий день одначе річи знов пропали. Та тепер детектив скликав всю службу, оглянув її руки і арештував жінку сторожа, як злодійку. І що показалося? Оце детектив посипав був списи таким порошком, що за дотикненням руки синів. Сторожиха цього не знала і от, витягаючи річи, поплямила собі руки, навіть про це не знаючи. Від того часу злодійства втихли.

ВАТИКАН ПРОТЕСТУЄ.

Є звістки, що віддавна підготовлюване подружа болгарського короля Бориса з італійською княжною Джіованною надибало на перепони Ватикану. Ватикан не хоче погодитись, щоби нащадки з цього подружа були православні. Чи Борис любить Джіованну або вона його — про це досі преса не згадувала. Навіть невідомо, чи ця пара ставила собі таке питання.

ПРОЦЕС ЗА ПРІМА АПРІЛІС.

„Пресбурґер Цтґ.", що виходить у Чехословаччині, подала минулого року в числі 1-го квітня, що в околиці Братислави відкрили кістяк мамута. Мешканці вибрались юрбою оглядати нащадки передісторичної доби, а міністерство освіти вислало туди негайно свого делеґата, професора-спеціяліста. Коли виявилось, що це жарт, міністерство подало в суд часопис, щоби він звернув кошти, витрачені на висилку вченого. Минув уже новий „Пріма Апріліс", а процес ще досі нескінчений. У законах не сказано нічого, чи бодай раз на рік вільно пресі передавати свідомо брехливі звістки.

УКРАЇНЕЦЬ-ІНЖИНІР ЛЕТИТЬ ДО АМЕРИКИ НА „ҐРАФІ ЦЕПЕЛІНІ"

ІНЖИНІР КРИГА БУДЕ ТУТ ПРОБУВАТИ СВІЙ ВИНАХІД: ШИФРУЮЧУ МАШИНУ. ЦЕПЕЛІН ВЕЗЕ 59 ПАСАЖИРІВ І ОДНУ МАЛПУ.

ФРІДРІХСГАФЕН (Німеччина), 14. травня.—„Ґраф Цепелін" вже наладований і готовий кожної хвилі відлетіти до Злучених Держав. Мимо ріжного вантажу, призначеного для торговельних фірм, він привезе до Америки ще й 59 пасажирів та онду малпу-ґориля для шикаґовського зоольоґічного парку.

Між подорожними бачимо імя Українця, інжиніра Олександра Криги. Він славний з винаходу машини, що шифрує й розшифровує радіо-депеші. На цепеліні підчас лету має він робити спроби з передачею та одержанням радіо-депеш при помочи його машини.

На повітроплаві знаходиться теж відомий полярний летун, сер Гумболд Вилкинс, Він має намір поробити спеціяльні досліди в галузі навіґації.

Чекають, щоби погода стала спокійною й сприяючою до лету цепеліна. Думать, що цим разом „Ґраф Цепелін" буде летіти через Азорські острови. Всім пасажирам видані білети з написом „Добрий для пасажира першої кляси з Фрідріхсгафена до Злучених Держав (Лейкгорст)".

РОЗОВ У МОСКВІ.

БУДІВНИЧИЙ НЮЙОРСЬКИХ СОБВЕЇВ ВЕДЕ ПЕРЕГОВОРИ ПРО ЗБУДУВАННЯ ПЕРШОГО СОБВЕЮ В РОСІЇ.

МОСКВА (СССР), 14. травня — Тут перебуває з кількома інжинірами відомий нюйорський контрактор по будованню підземних залізниць, Розов. Він ще не викриває своїх намірів, бо, каже, ще не зясував, на яких умовах можна дістати контракт.

З огляду на російські обставини, скорше можна дістати контракт на будову собвею, залишаючи місцевому самоврядуванню його експльоатацію. В такім разі треба буде викоувати контракт на яких 50% в довготерміновий кредит.

Покищо московський совіт дав два бенкети на честь Розова, але до конкретних переговорів ще не дійшло.

ДЕШЕВШІ ВІЗИ.

КОНСУЛЯРНА НАЛЕЖИТІСТЬ ЗА ФРАНЦУСЬКУ ВІЗУ ЗМЕНШЕНА З 10 ДО 2 ДОЛЯРІВ. АМЕРИКАНЦІ ЗАОЩАДЯТЬ НА ТІМ 2,000,000 ДОЛЯРІВ.

ПАРИЖ (Франція), 14. травня. — Американська амбасада повідомила, що американський уряд згодився зменшити оплату візи з Франції до Америки. Франція в свою чергу зменшує належитість за кожну візу з 10 до 2 долярів.

Коли тепер нараховують, що яких чверть міліона Американців щорічно їздить до Франції, то це дасть їм заощадження двох міліонів долярів. Французи на цьому заощадять грошей не багато, бо вони приїздять до Америки порівнюючи мало.

ЛІБЕРАЛИ ПРОТИ УРЯДУ ПАРТІЇ ПРАЦІ.

САМУЕЛ ЗАЯВИВ, ЩО ЛІБЕРАЛЬНА ПАРТІЯ НЕ БУДЕ ПІДТРИМУВАТИ СОЦІЯЛІСТИЧНОГО ПРАВИТЕЛЬСТВА В АНҐЛІЇ.

НЮКЕСЛ (Анґлія), 14. травня. — Сер Герберт Самуел, головний промовець ліберальної партії, заявив, що його партія не буде підтримувати більше соціялістів на уряд в Анґлії. Це значить, що колиб ліберальна партія залишилася в парляменті в меншости, вона буде підтримувати консерватистів.

Минулого разу партія праці прийшла до влади лише завдяки підтримці лібералів.

КРИТИКУЮТЬ АМЕРИКАНСЬКЕ ПРЕДЛОЖЕННЯ.

АНҐЛІЙСЬКІ МОРСЬКІ ФАХОВЦІ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПРОПОЗИЦІЇ. КАЖУТЬ, ЩО ПІДЧАС ВІЙНИ ВОНО ЛИШАЄ АНҐЛІЙСЬКУ ТОРГОВЕЛЬНУ ФЛЬОТУ БЕЗ ЗАХИСТУ.

ЛОНДОН (Анґлія), 14. травня. — Пропозиція Америки про обмеження морських сил натрапила на велику опозицію зі сторони анґлійського адміральства. Воно ніколи не погодиться на зменшення анґлійської ескадри кружляків до 250,000 тон. Що політики не рішалиб і які договори вони не підписувалиб, це не охоронить інтересів Анґлії підчас війни, коли вона не буде мати відповідної скількости кружляків.

Адміральство зі всією рішучістю виступає проти пропозиції Америки, бо при обмеженій скількости кружляків анґлійська торговельна фльота в часи війни залишиться на ласці ворогів.

ПРОТИ ПРОГИБІЦІЇ.

ЛОНДОН (Анґлія), 14. травня. — Всі три лідери анґлійських партій, що тепер змагаються в передвиборчій кампанії, умовилися, щоби кандидати їх партій іґнорували питання прогибіції. Це рішення направлене проти невеликої ґрупи сторонників прогибіції, які стараються аґітувати за нею.

ЗАЙПЕЛЬ СТАНЕ ЕПИСКОПОМ.

ПАПА РИМСЬКИЙ НАГОРОДИТЬ ВИЩИМ ДОСТОЇНСТВОМ ЗАЙПЕЛЯ.

ВІДЕНЬ (Австрія), 14. травня. — Довголітний австрійський канцлер Зайпель буде нагороджений папою вищим достоїнством за його політичну працю на чолі австрійського уряду. Думають, що Зайпель буде призначений епископом в Тиролі.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, on March 0, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СЕРЦЕ РАДУВАЛОСЯ І ДУХ ПІДНІМАВСЯ.

Ювилей 35-літньої праці У. Н. Союза закінчився минулої неділі величавим торжеством, яке на довго залишиться у памяти не тільки тих, що були його учасниками, але й тих, що про нього читатимуть, які на свято не могли прибути, але які були духом з тим святочним днем, що був короною, яку вложено на голову того спіжевого лицаря, що зветься Українським Народним Союзом.

Сама природа відчула вагу хвилі. Тасама природа, що від довгого а довгого часу не дала ні одної погідної неділі, тим разом виїмково стала ласкавою. Бо сонце щедро розкидало свої благодати. В тім часі, як був похід, освічувало воно своїми огненними проміннями синьо-жовті і зоряні прапори, що їх держали у своїх мозольних руках наші славні Союзовці. Розгрівало воно поморщені від старости лиця старих піонірів, що прибули з ріжних кінців американської землі, щоб бути свідками цього небувалого свята. Розгрівало воно їх старечі кости й обливаючи новий Дім Союза своїм промінням, вливало в них свіжої молодечої крови й радости та охоти до життя і дальшої праці. Це був дійсно радісний день у життю нашої іміграції. Наш поступ викликав надзвичайний подив у чужинців. А ми самі почувалися як в якім небі, коли зустрічалися з Союзовцями з ріжних близьких і далеких міст, як добрі знакомі, як родина, що зїхалася на свято свого Батька.

Кождий відчував, що отсе вкладають угольний камінь в дім, з яким тісно злучені найдорожчі почування нашої іміграції. Кожний відчував, що отсе побудовано скалу, яка дала початок зорганізованій українській іміграції, яка дала їй національне імя, політичний провід, а кромі того ще й матеріяльне забезпечення. І кождий відчував, що отсе вмуровано камінь в ту національну українську твердиню, з якою звязане й майбутнє нашої іміграції. Бо так довго, доки стоятиме наш Союз Дорогий, так довго можна буде говорити про українсько-американську іміграцію. Доки буде стояти Союз, доти буде йти моральна й матеріяльна допомога Рідному Краєви, доти не буде в Америці сплямлений наш державницький і соборницький прапор, доти буде тут істнувати безкомпромісова політика супроти ворогів нашого народа, доти буде пропагована боротьба з наїздниками.

Це все відчували присутні, що були учасниками завершення ювилейного торжества У. Н. Союза. І ми певні, що те саме відчувають всі члени У. Н. Союза і вся свідома іміграція.

ЗАКІНЧЕННЯ 35-ЛІТНОГО ЮВИЛЕЮ У. Н. СОЮЗА.

Торжествене вложення угольного каменя в нову будівлю У. Н. Союза. Величавий похід. Святочний концерт і святочна вечера. Всюди лунав, і пробивався давний і вічно молодий клич: у лучности сила.

Веселі і щасливі дні! Як вас мало у життю людини, як вас особливо мало в життю робітника, як вас мало у життю поневоленого нашого народа, як вас мало в життю нашої іміграції в Америці.

Тому чи можна дивуватися, що так радуємося нашим святом вложення угольного ка- каменя у величасу нову будівлю У. Н. Союза. Чи можна не радуватися тою подією, на яку ждала наша іміграція аж 35 літ? Чи можна не радуватися тим, що свято випало дійсно величаво, гармонійно й достойно?

Формування походу.

Ще далеко до полудня, а вже можна було побачити при виходах з собвеїв і в инших комунікаційних пунктах комітетових з гарними відзнаками, які ждали на приїзжих і вказували їм, куди зайти на місце збору, яке назначено біля Українського Дому.

Зполудня почали напливати делеґації місцевих і поблизьких Союзових Відділів зі своїми прапорами. Прибули й наші славні Січовики з Ню Йорку: Січ ім. Б. Хмельницького і Січ Чорноморська зі своїми прекрасними прапорами. Проводив ними сотник М. Воробець. Січовики зявилися в гарних одностроях і ступали двома гнучкими рядами. Перед ними йшли Головні Урядники У. Н. Союза й редактори „Свободи". На самім переді йшов голова Святочного Комітету враз з представниками міста.

За Січовиками йшов відділ малих танцюристів школи Авраменка. Малі дівчатка і хлопці робили дуже миле враження, бо були вбрані в ріжнобарвні народні костюми.

За ними йшли довгим рядом Союзовці з Джерзи Сити, Ню Йорку, Елизабет, Перт Амбой, Пасейку, Бейон й инших околиць.

Союзовці з Елизабет і Перт Амбою прибули зі своїми бандами. Кромі їх банд грала ще банда Американського Леґіону з Джерзи Сити.

Перед Сити Гол вийшли на трибуну комішенери міста й витали похід.

Біля Дому У. Н. Союза.

Море голов, а понад ними мають американські, українські національні та товариські прапори. Тисячі облягли новий дім У. Н. Союза.

Очі всіх звернені в одну точку, яка приковує до себе не лише своєю красою, але й солідністю. Та точка, це чудесно удекорований новий дім Українського Народного Союза. Багаті барви американських та українських прапорів, а високо над ними величезна блакитна пасма полотна оперезала ввесь фронт дому. А на тій чудесній плахті красується американський та український державні герби та жовтими буквами вимальований привіт делеґатам XVII. Головної Конвенції. Цей напис-привіт говорив про те, що саме тепер, сюди до свого дому завитали, як можновладний господар, уповноважені тих, що своєю муравлиною працею збудували цю твердиню.

А на тій твердині гордо й величаво красується напис: „Український Народний Союз". Напис цей, викуваний в камені в українській та в англійській мовах, говорить нам, що ми, маленька крихітка Українців серед народів американського моря, маємо тут рівне право зі всіми иншими народами та можність свобідного національного розвитку.

Вложення угольного каменя.

Біля північно-західного угла дому зроблена трибуна, на ній покладений камінь з написом „1928". Це рік будови дому. На тій трибуні зібралися члени головної екзекутиви й редакції та почесні гості від управи міста Джерзи Сити. Почесний предсідатель святочного комітету, суддя Мек Ґаверн, виголосив коротку привітальну промову й дав перше слово для привіту мейорови міста, Френкови Гейґови.

Мейор підніс, що місто Джерзи Сити з радістю приймає Дім Українського Народного Союза в число своїх інституцій, які творять його гордість. З особливим задоволенням підкреслив, що дім збудований на тім місці, де колись горстка американських героїв-патріотів перемогла англійську твердиню в часі бортьби Америки за своє визволення зпід англійського панування. Він радий, що на цьому святому для кождого Американця місці стоїть тепер гуманітарна та культурна інституція українського народу, себто того, який подібно, як колись нарід американський, бореться тепер за своє визволення та за свою державу. Свою промову мейор закінчив побажанням успіху розвиткови Українського Народного Союза та більш щасливої й радісної будучини всьому українському народови.

Після промови мейора міста головний радний У. Н. С., о. В. Сполітакевич, виконав церемонію освячення каменя. Мейор міста та инші почесні гості й достойники поробили згідно зі звичаєм карби на камені на знак того, що вони приймають участь у його вкладанню. Між американськими гостями були такі достойники, як комішенери: Фейґен, Квин, Беґґенс, та инші гості.

Голова Українського Народного Союза Теодор Грицей представив у своїй промові, як за 35 років Союз з маленької орґанізації, що в початках нараховувала лише кілька соток членів та пару соток капіталу, виріс в могутню орґанізацію, яка тепер числить 35,000 членів та має капітал в сумі понад два міліони долярів.

Предсідатель висловив певність, що коли далі будуть працювати всі члени Союза, урядники відділів та Головний Уряд в братерській та дружній згоді, як це було дотепер, то Союз скоро розростеться в ще більшу силу.

Редактор „Свободи" Ревюк у своїй промові, виголошеній в анґлійській мові, подякував мейорови міста, комішенерам та иншим гостям-Американцям, які так симпатично поставилися до українського національного свята та прибули сюди, щоби привитати членів Українського Народного Союза в день їх великого Союзового свята.

Головний рекордовий секретар Іван Каштанюк виголосив промову про зріст і розвій Українського Народного Союза та сказав, що в спеціяльній мідяній скринці в угольному камені будуть замуровані дати про розвій та історію УНС. Вмуровано: звідомлення всіх союзових відділів, в яких подано історію відділів, грамоту угольного каменя, ювилейне число „Свободи" й звіт з ювилейної кампанії.

Після промови секретаря І. Каштанюка відспівав хор ім. Лисенка під управою диріґента п. Ґели Американський Гимн. Після того був відспіваний перший раз Гимн Українського Народного Союза, зложений в память 35-літнього істнування Союза. Слова до цього гимну написав член Союза С. Мусійчук, а музику уложив професор Михайло Гайворонський, також член Союза.

Гарні, сильного змісту слова та чудесна, бадьора музика гимну захопили всіх слухачів. Могутні звуки Союзового гимну радістю й життям наповнювали серце кожного Союзовця й гостей. Високий патріотизм та любов до своєї країни й орґанізації чується в кожнім слові гимну, а музика, в яку чудово вплетені американський гимн й український національний мотив, потрясали кожним та говорили йому про його рідну й нову, прибрану батьківщину.

При великому піднесенню настрою всієї многотисячної громади народу головний фінансовий секретар Роман Слободян виголосив палку й ядерну промову.

В своїй промові він зазначив, що народній дім збудований на тій скалі, де колись стояла англійська фортеця. В часі боротьби американського народу за свою независимість горстка відважних патріотів напала на цю фортецю й 18 серпня 1779 року здобула цю твердиню англійського панування над американським народом і тим вложила й свою велику цеглину в будову великої незалежної американської републики.

Саме на цьому місці, де пролилася кров американських патріотів і борців, стоїть тепер твердиня американської еміґрації, що має виховувати кадри таких же свідомих та відважних борців за права свого народу, за визволення його з чужинецького рабства та за створення великої Соборної і Самостійної Української Держави. Р. Слободян говорив, що українські еміґранти, форналі, беземельні селяне та політичні втікачі, прибули сюди бідними, затурканими й ограбованими. Вони прибули сюди зі своєї Рідної Землі, що може вигодувати всю Европу, але ізза чужинецького панування не може дати кавалка хліба для своїх дітей. І ось ці, кого тримано в страшному рабстві політичного, національного й культурного поневолення, прибувши сюди до вільного й свобідного краю, показали всю силу свого духа, свою орґанізаційну здібність і витворили сильні українські інституції та орґанізації, а між ними найстаршу, найбільшу та найголовнійшу: Український Народний Союз.

Український Народний Союз повстав з волі народа. Він з волі народа розвивався, зростав і за 35 літ свого істнування став великою й могутньою орґанізацією українського народу. Український Народний Союз і далі буде ширитися, скріплюватися та розростатися, все набуваючи більшої сили та значіння в життю всього українського народу. Воля народу й далі буде керувати ним. Вірючи в світле майбутнє, вірючи, що настане скоро час, що й на рідних землях український нарід стане скоро час, що й на рідних землях український нарід стане свобідним та незалежним у своїй вільній державі, будемо памятати українське бойове гасло: „Не ридай, а здобувай". Такими словами закінчив свою промову Р. Слободян.

Гість з Канади, голова Українського Союзу Самостійників, Василь Свистун, виголосив коротеньку, але палку й ядерну привітальну промову в імени Канадійців, членів Союза Самостійників. Особливо він підкреслив те, що „Свобода" була одиноким українським часописом в Канаді, а з тим і на всьому американському континенті, що перша будила український національний рух серед української еміґрації. Український Народний Союз та ґазета „Свобода" були першими піонірами, що вели українську еміґрацію на всьому американському континенті по шляху до її культурного піднесення та національно-державної свідомости. Трудно сказати, якою тепер булаб американська та канадійська українська еміґрація, колиб не Український Народний Союз та не його орґан „Свобода".

Побажанням щасливого й успішного життя українській американській еміґрації та її найбільшій національній орґанізації, Українському Народному Союзови, закінчив гість з Канади свою промову.

Управитель „Свободи" і найстарший урядник Українського Народного Союза, Семен Ядловський, пригадав часи, коли все діловодство, увесь Союз містився в одній невеликій валізці, а разом з тим підніс теперішний момент, вказуючи на ту величаву камяницю, яку тепер маємо. Новий дім УНС, це памятник 35-річної роботи всіх членів Союза. Це памятник спільної праці всіх відділів Союза, всіх урядників тих відділів та головної екзекутиви. На закінчення С. Ядловський закликав усіх членів Союза, усіх головних та відділових урядників працювати далі дружно та в повній згоді. Бо тоді Союз ще більше скріпиться та зросте в ще більшу й могутню силу на славу й добро нашої американської еміґрації та Рідного Краю.

Редактор „Свободи" д-р Мишуга в своїй промові підніс таке:

35 літ у життю нашої іміґрації чи навіть того рода інституції як У. Н. Союз не булоб ніякою особлившою подією, колиб 35 літ істнования У. Н. Союза не означало, що саме стільки літ жиє українська іміґрація в Америці. Перед У. Н. Союзом не було в Америці нічого під національно-орґанізаційним зглядом замітного й сміло можемо твердити, що ціла наша іміґрація булаб розплилася в американськім морі, колиб не У. Н. Союз. А до того не забуваймо, що „Свобода", орґан У. Н. Союза, ще тому 35 літ проголосила ідею соборної української держави. За свою працю дожила цього, що сьогодні є свідком, що на святі оглядає власними очима українських стрільців в одностроях, а між ними й тих, що проливали кров за українську державу.

У. Н. Союз повстав власними силами українських робітників. Він падав і підносився, але підносився завжди власним трудом і власними жертвами. Отсе саме є причиною того, що Союзовці це безкомпромісові самостійники, що вірують у власні сили народа, бо вони самі мозольними руками збудували ту велику національну твердиню, притягнувши до своєї орґанізації 35,000 членів, самих найсвідоміших й найблагороднійших, яких тільки могла видати наша іміґрація. З кількох соток тисяч іміґрації втягнули ми в наші боєві ряди 35,000 Українців. Колиб ми й на рідній землі пішли таким самим ходом, то малиб на протязі короткого часу міліонову боєву армію українських самостійників і соборників, для яких не був би вже страшний ніякий ворог.

Цим була закінчена церемонія вложення угольного каменя.

(Кінець буде).

В. БУДЗИНОВСЬКИЙ.

ГЕТЬМАНСЬКИЙ СУД

(Історична повість).

(32)

Щоби на вість, що другий чи вже третий муж його жінки вертає до Суботова, Кравчук не наварив їй якого пива, вона тепер держала в як найбільшій тайні всі вісти, присилані їй гінцями з Київа. Се на те, щоби Кравчук заскоро не дізнався, коли Хмельницький вертає. Знаючи добре Кравчука, вона знала, що найнебезпечніші будуть перші ночі по повороті гетьмана, бо Кравчуком буде трясти заздрість і лють безсильного. Подумала, що найліпше булоби, коли би з гетьманом зійшлася не під дахом, під котрим жиє також Кравчук.

Одної днини, ще на зорях, гетьманова щезла з Суботова. Коли зночі гінець привіз їй вість, що гетьман вертає і в полудне вже буде в Чигирині, пішла до Виговського і сказала йому, щоби її зараз вислав до Чигирина, бо хотіла би привитати мужа вже в чигиринськім дворі гетьмана. Виговський, не надумуючися, приказав запрягти ридван. Відїхала ще заки Кравчук пробудився. Коли від челяди почув, що сталось, не сумнівався, що Олену приставили до Чигирина на приказ самого гетьмана. Хоч вдоволений з сього не був, то не дурів, бо знав, що коли гетьман верне, то Кравчук своє право до жінки буде мусів назад передати йому, або щонайменше ділитися з ним. Він волів, що се діється в Чигирині, не тут, під його боком і оком. Се й потрібне було йому, бо инакше Олена взагалі не могла би дістати ключів до скарбу гетьмана. Кравчук не сумнівався, що тепер, по такій болючій і кровавій пригадці зараз тоді, коли гетьман пішов був у похід, Олена за ключі вже не забуде і зробить все можливе, щоби перед своїм першим мужем отворити скарб і потому разом з ним щезнути. Отже поворот Олени до гетьмана Кравчука тепер цілком не збентежив.

Кравчук нетерпеливо дожидав повороту Олени і гетьмана до Суботова, бо гадав, що се зараз першої ночі далоби йому ключі. Але тяжко було діждатися, бо Хмельницький, заводячи на Україні державний лад, не мав часу думати про відпочинок в своїм Суботові. Сидів у Чигирині, куди й діти позвав. І до суботівського скарбу не приїздив зазирати, бо мав другий, ще не вичерпаний скарб в Чигирині. Приїхав тільки раз, але без жінки, в половині грудня, щоби перед своїм відїздом до Київа вкинути до скарбу боклаг золота. Тої самої днини вернув до Чигирина, відки по кількох днях поїхав до Київа на переговори з послами Польщі до нього. Олена вернула до Суботова. Кравчук зголосився до неї за- раз першої ночи. Відчинивши двері до її спальні, станув на порозі і привитав її одним коротким словом:

— Є?!

Затрівожена, що хтось міг би побачити його тут, схопилася, прискочила до нього, втягла його в комнату і заперла двері. Обіймаючи його за шию і пригортаючи до себе, шепнула з докором:

— Біснуватий! Твоя нетерпеливість і необережність ще погублять нас.

Кравчук відіпхнув її від себе і прошипів:

— Маєш?-

— Маю, любий, маю! Нарешті дістанеш ключі до нашого щастя.

— Маєш ключі? Давай!

— Маю відтиски ключів. Сама зробила їх у воску. Але вони ще в скрини. Завтра вийму і дам тобі.

— Я волівби ключі.

— Не можна. Гетьман зараз помітивби.

— Твоя правда. Нехай вже буде їх форма. Маючи її, ключі сам дороблю.

Кравчук ледви діждався другої ночи. Коли знов прийшов до жінки, вона виймила зпід подушки чотири грудки воску і подала їх Кравчукови. Він оглянув дві перші. На одній був відбитий один бік, на другій другий бік першого ключа. Кравчук похилився над Оленою і поцілував її в чоло. Урадуваний сказав:

— Дуже добре відбите!

Взяв трету грудку. Оглянувши, замітив:

— Се вже не таке виразне, але вистане.

Глянув на четверту грудку, закляв і з усеї сили гепнув в чоло Олени. Грудка була зглетена, так, що знак ключа майже цілком затерся. Він зашипів:

— Що мені з того! Як не зроблю другого ключа, то самим першим не відчиню.

Олена стала благати:

— Серце моє! Гетьман верне за пару днів. Відібю ще раз. Коли ми вже так довго терпіли, то видержім ще пару днів. Тепер і так не здужаємо втечи, бо через ті бунти черні проти гетьмана ніхто ні сюди не зайде, ні відси вийде без контролі і без дозволу отаманів ріжних ґвардій гетьмана. В народі велике невдоволення, бо люди кажуть, що гетьман не цілком використав свою побіду над Ляхами під Зборовом. Некозачий народ по селах гадав, що на Україну вже не верне ніодин пан, та що не буде панщини ні данин і взагалі ніяких тягарів не тільки для шляхти, але й на кошти удержання війська і держави. З України гетьман прогнав на віки тільки тих панів, що сиділи на королівщинах. Маєтки польської оборони гетьман забрав на військовий скарб, себто на власність української держави. З деяких маєтків бере доходи до військового скарбу, деякі роздає військовим старшинам, щоби мали з чого жити. Щоби старшини могли з тих маєтків жити і щоби державний скарб мав з них доходи, народ в сих маєтках мусів би або робити якусь панщину, або давати чинш. Народ сього податку на удержанне війська і держави не хоче платити, бо гадав, що побідна війна з Польщею скасує всяку панщину, всякі данини, всякі чинші, всякі податки. Отже люди, котрі хотіли захопити гетьманську булаву, бунтують посполитих проти гетьмана та насилають на нього убийників.

Вислухавши се, Кравчук замітив:

— Значить, нам треба квапитись і як найскорше дібратися до його скарбів, бо його пануванню мабуть незабаром прийде кінець.

— І я гадаю, що прийде, але ще не так скоро. Покищо гетьман має ще багато приятелів і сам бережеться. До повстання пристало багато шляхтичів Західної України. Всіх їх Польща проголосила банітами. По уступленню козаків з Галичини і з Волині ті баніти мусіли покинути свою дідизну і відійти до нас. Тепер всі вони в чигиринськім полку, себто в гетьманській ґвардії, котра добре пильнує, щоби з голови гетьмана волос не впав. Окрім того гетьман має другу, не менше вірну ґвардію з трох тисяч Татар. І козаки чигиринського полку і татарські ґвардійці так обсадили Чигирин і Суботів, що ані бунтівники, ані підсилані ними, чи ворогами убийники до гетьмана не проглотяться, ані прокрадуться.

Кравчук, котрий вже раніше дещо чув від ріжних людий, став перечити:

— А я гадаю, що гетьманови не поможе ні шляхоцька, ні татарська ґвардія. Про ті бунти я й тут в Суботові чув часто, бо татарські ґвардисти нераз чваняться, що ось то якомусь на приказ гетьмана відрубали голову, ось то иншого повісили. Я чув, що не лиш бунтуються хлопи в ранґових маєтках, але й в шляхоцьких, бо хоч гетьман шляхтичів не пускає назад на Україну, то колись таки буде мусів виконати зборівський договір з Польщею і впустить їх. На добавок в краю голод, бо нарід ходив на війну, поля не обробив. До сеї пори мав срібло і золото, за які московські, вірменські і турецькі купці привозили йому хліб. Тепер, коли хлопи воєнну добичу вже проїли і пропили, чужого хліба не куплять. Голод доводить до одчаю; голодний очайдух жартів не знає. Невдоволений і голодний народ або втікає за московський кордон, або збирається на Запорожу. Як відтам вигребеться така маса, то гетьманови й його ґвардії не поможуть.

— Голодний жартів не знає, але тих жартів не знає також гетьман. Щоби чернь підвела руку на гетьмана, мусіла би мати військових провідників, добрих отаманів.

Чи мало охочих до гетьманської булави?

(Дальше буде).

ЗАГАЛЬНИЙ ЗВІТ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА за лютий 1929 року.

Число відділу	Члени	Відділи з каси	З пушок	З підприємств	Не члени	Разом
15	$ 4.00	$	$	$	$	$ 4.00
38				104.50		104.50
44				15.75		15.75
65	5.00					5.00
91	9.00					9.00
108	3.00					3.00
123	19.00					19.00
132	36.00					36.00
151	15.00					15.00
167				13.00		13.00
198	19.20					19.20
218	17.00					17.00
219	19.00					19.00
221	9.00					9.00
	$155.20			$133.25		$288.45

ПОІМЕННИЙ ВИКАЗ ЖЕРТВ

НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАРОД. СОЮЗА за лютий 1929 року.

ВІДДІЛ 15.

Бр. св. Михаїла в Бріджпорт, Па.

Жертви з каси відділу, від членів і з пушок проголошено.
Дісланo від членів $4.00

Разом $4.00

Сарабун Лука $1.00
Шевчук Михайло 1.00
Ющак Антін 1.00
Довгань Іван 1.00

ВІДДІЛ 38.

Бр. св. Николая в Обурн, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від членів проголошено.
Дісланo жертви з коляди $104.50

Разом $104.50

Тов. „Запорожська Січ" і Казимир Боднар по $2,00; Іван Коковський, Михайло Курій, о. Строцький, Олекса Горбаль, Роман Мозола, Теодор Олійник, Іван Кащак, Андрій Цабаль, Василь Халянич, Дмитро Маслей, Антін Бриндак, Іван Комарницький, Василь Довжицький, Григорій Олексів, Михайло Лапай, Іван Намісняк (мол.), Михайло Гловацький, Стефан Мардзінський, Іван Мардзінський, Петро Намісняк, Василь Станчак, Теодор Ждан, Захарій Курочка, Панько Фалат, Микола Лапічак, Іван Ґузеляк, Іван Бакайса, Андрій Шемеля, Петро Цимбрак, Пайзя Бартко, Демян Намісняк, Марія Вельгош, Тимко Млинарчик, Стефан Іванца, Микола Феринч, Василь Нусь, Іван Дранчак, Іван Баран, Теодор Дуньчак, Онуфер Баран, Стефан Чернявський, Іван Смарж, Дмитро Правак, Василь Мельник, Панько Дурняк, Павло Пишняк, Марія Мельник, Іван Гуманецький, Іван Дашівський, Афтан Баюсь, Іван Щербій, Михайло Гулик, Іван Крестинич, Іван Намісняк (ст.), Ілія Юрдига, Григорій Орищин, Григорій Мулик, Семен Мриглуд, Яків Савич, Семен Зановяк, Михайло Яхвак, Антін Вільчинський, Данько Скомський, Ів. Гульчанський, Еміліян Саварин, Тимко Душатинський, Данило Полянський, Яків Підлипчак, Стефан Майкович і Яким Смоляк по $1.00; Михайло Коваль 75 ц.; Антін Бискош, Іван Лепак, Теодор Дякунчак, Константин Базяк, Лука Кмита, Андрій Кахнич, Тимко Біляк, Дмитро Радь, Іван Дикощак (мол.), Петро Шевчик (мол.), Андрій Жеребний, Трофій Гонца, Йосиф Яворський, Григорій Каганяк, Андрій Шварик, Демко Хомик, Петро Фалат, Іван Качуряк, Стефан Лапай, Марія Рущак, Текля Шалак, Юрій Намісняк (мол.), Вартоломей Шкурат, Дмитро Сливка, Іван Питель, Теодор Кір, Микола Фромель, Андрій Дзула, Михайло Кухта, Фалат, Андрій Біляк, Михайло Вільчинський, Іван Халанич, Лесьо Муринка, Іван Муринка, Михайло Тарбай, Іван Дмитровка, Андрій Рочий, Михайло Мацичко, Йосиф Цінкевич, Іван Вінцентий, Адам Штайзер, Онуфрій Гриньків, Михайло Каїтан, Олекса Хованець, Іван Бігуняк, Іван Тиханич, Петро Карчмарчик, Микола Танчак, Юрко Намісняк (ст.), Петро Валевський, Ева Стець, Олекса Сливка, Андрій Грамоґа і Василь Марко по 50 ц.; Василь Сидор, Тимко Полиняк, Михайло Рущак, Олекса Олійник, Теодор Рудик, Іван Криййдатус і Андрій Спін по 25 цнт.

ВІДДІЛ 44.

Тов. Укр. Січових Стрільців у Нортгемптон, Па.

Жертви з каси відділу, від членів і з пікніку проголошено.
Дісланo дохід з ювилейного свята $15.75

Разом $15.75

ВІДДІЛ 65.

Бр. св. Володимира в Елізабет, Н. Дж.

Жертви з каси відділу і від членів проголошено.
Дісланo від члена Михайла Шиманського $5.00

Разом $5.00

ВІДДІЛ 91.

Бр. св. Володимира в Мікіз Ракс, Па.

Жертви з каси відділу, від членів і з забави проголошено.
Дісланo від членів $9.00

Разом $9.00

Костецький І. Семен $2.00
Думич Миколай 1.00
Косяк Олекса 1.00
Косяк Марія 1.00
Луцьович Петро 1.00
Олійник Стефан 1.00
Олійник Марія 1.00
Шак Василь 1.00

ВІДДІЛ 108.

Бр. Сошествія св. Духа в Лейквуд, Огайо.

Жертви з каси відділу і від членів проголошено.
Дісланo від члена Дмитра Потяжного $3.00

Разом $3.00

ВІДДІЛ 123.

Бр. Пресв. Богородиці в Скрентон, Па.

Жертви з каси відділу і від членів проголошено.
Дісланo від членів $19.00

Разом $19.00

Бадан Василь $4.00
Плішка Григорій (2) 4.00
Годованець Михайло 2.00
Волощук Михайло 1.00
Мрикало Григорій 1.00
Булик Ілько 1.00
Піціль Микола 1.00
Стадницький Дмитро 1.00
Бриндзя Андрій 1.00
Моштук Карпо 1.00
Бриндзя Михайло 1.00
Плішка Василь 1.00

ВІДДІЛ 132.

Тов. Запорожська Січ у Мікіспорт, Па.

Жертви з каси відділу і від членів проголошено.
Дісланo від членів $36.00

Разом $36.00

Любинецький Андрій $1.00
Будняк Микола 1.00
Білинський Стефан 1.00
Білинський Семен 1.00
Братейко Іван 1.00
Бережницький Вінцентій 1.00
Хоцінський Дмитро (мол.) 1.00
Дрізд Теодор 1.00
Ґордійчук Стефан 1.00
Галашинський Тома 1.00
Ялечко Михайло 1.00
Куніцький Григорій 1.00
Колпак Микола 1.00
Кочкодан Василь 1.00
Ключка Володимир 1.00
Кочкодан Дмитро 1.00
Кочкодан Володимир 1.00
Малик Григорій 1.00
Михалевич Іван 1.00
Михалик Олекса 1.00
Несторович Йосиф 1.00
Палка Іван 1.00
Печар Дмитро 1.00
Сорочак Микола 1.00
Сова Дмитро 1.00
Сенчишин Іван 1.00
Смерека Дмитро 1.00
Усик Михайло 1.00
Волос Михайло 1.00
Волос Петро 1.00
Хоцінський Дмитро (ст.) 1.00
Гальма Павло 1.00
Хоцінський Теодор 1.00
Клопотовський Петро 1.00
Куляс Павло 1.00
Сенчишин Йосиф 1.00

ВІДДІЛ 151.

Сестр. Пресв. Богородиці в Алентавн, Па.

Жертви з каси відділу, від членниць і з пушки проголошено.
Дісланo від членниць $15.00

Разом $15.00

Яремчук Марія $1.50
Пипюк Марія 1.00
Чабан Марія 1.00
Олесь Марія 1.00
Худоба Мелянія 1.00
Дацик Катерина 1.00
Позібанчук Катерина 1.00
Качмарик Катерина 1.00
Гуцайлюк Параня $1.00
Бохна Катерина 1.00
Клапко Параня 1.00
Кушнір Параня 1.00
Кібало Юлія 1.00
Біленька Ева 1.00
Михайлишин Марія 50

ВІДДІЛ 167.

Бр. св. Николая в Толідо, Огайо.

Жертви з каси відділу і від членів проголошено.
Дісланo з забави $13.00

Разом $13.00

На забаві в гр. Івана Лизана 16 лютого 1929 р. присутні гості на зазив гр. Григорія Миськова жертвували на руки гр. Івана Кульматицького: Михайло Кучкуда, Т. Танасійчук, М. Блясецький, А. Кулік, Н. Брона, М. Чорний, С. Гавриляк і Б. Унисько по $1.00; Петро Луців, Василь Сусак, Клим Стефанишин, І. Кульматицький, П. Кульматицький, Гр. Миськів, Н. Білан, К. Білан і А. Лизан по 50 цнт.; Фаєрвер і З. Юркевич по 25 цнт. — Разом $13.00.

ВІДДІЛ 198.

Бр. св. Михаїла в Порт Джервіс, Н. Й.

Жертви з каси відділу і від членів проголошено.
Дісланo від членів $19.20

Разом $19.20

Голод Дионизій $5.00
Погорілка Василь 3.00
Дриботій Іван 2.00
Мудрик Марія 2.00
Гриневич Наталія 1.00
Александрович Анна 1.00
Покітинський Данило 1.00
Марків Олекса 1.00
Федорко Роман 1.00
Лисяк Григорій 1.00
Ухацький Петро 1.00
Сидор Олекса 1.00

ВІДДІЛ 218.

Тов. Сокіл у Кемпбел, Огайо.

Жертви з каси відділу, від членів і з пушки проголошено.
Дісланo від членів $17.00

Разом $17.00

Поіменного виказу не прислано.

ВІДДІЛ 219.

Тов. Ім. Михайла Грушевського в Нюарку, Н. Дж.

Жертви з каси відділу, від членів і від не членів проголошено.
Дісланo від членів $19.00

Разом $19.00

Мудровський Іван $1.00
Боднар Микола 1.00
Якимів Дмитро 1.00
Мудровський Андрій 1.00
Стахура Гаврило 1.00
Псуй Павло 1.00
Труш Степан 1.00
Літинський Андрій 1.00
Вакулінський Василь 1.00
Війтишин Михайло 1.00
Дорошенко Гринько 1.00
Дорошенко Василь 1.00
Шіпка Степан 1.00
Агрес Тимко 1.00
Гладкий Василь 1.00
Гладкий Михайло 1.00
Коритко Василь 1.00
Фурта Ілько 1.00
Бардич Ілія 1.00

ВІДДІЛ 221.

Жертви від членів проголошено.
Дісланo від членів $9.00

Разом $9.00

Поіменного виказу не прислано.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Евдокія і П. Парніцькі замісць вінця на могилу бл. п. Михайла Угорчака жертвували на Сиротинець У. Н. С. $15.00.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Бр. св. Петра і Павла, від. 109 Провидіння, ухвалило на своїм мітінґу виасиґнувати зі своєї каси на Український Сиротинець $10.00.

Хач наша каса бідна, то ми таки даємо свою жертву щиро і бажаємо Вашому Сиротинцеви як найкращих успіхів. — За Уряд: **Микита Бурий**, предс.; **Юрко Домищинський**, кас.; **Семен Чорномаз**, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й.

На забаві в гр. Луки Кота на поклик Теодора Яворського присутні гості жертвували на руки Ілії Каменюка й Антона Яворського (гроші прислав гр. Антін Яворський): Лука Кіт, Данило Кіт, Микола Кіт, Ілія Каменюк, Стефан Козуб, Теодор Яворський, Антін Яворський, Григорій Федорук, Михайло Малимон і Олекса Шкляренко по $1.00; Володимир Карбівничак, Михайло Хомякевич і Ізидор Баран (латинник) по 50 цнт.; Михайло Вознічак (латинник) 25 цнт. — Разом $11.75.

Справлення похибки: У звіті за січень була оголошена жертва ($14.00) 214 відділу У. Н. С. в Шикаго, Ілл. Там було подано, що сю жертву зложили члени бр. св. Михаїла, а повинно бути: **бр. св. Василія Вел.**

ЗАГАЛЬНЕ ЗІСТАВЛЕННЄ ЖЕРТВ НА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ УКР. НАР. СОЮЗА по конець лютого 1929 року.

Члени У. Н. Союза зложили $155.20
Жертви з коляди, з ювилейного свята і з забави, прислані відділами У. Н. С. 133.25
Відділ 109 Провидіння жертвував 10.00
Жертви з Ню Йорку і з Сиракюз, Н. Й. 26.75

В лютім 1929 р. вплинуло жертв на суму ....$ 325.20
Процент з банку 1,399.27
По конець січня 1929 р. вплинуло жертв на суму 43,748.18

По конець лютого 1929 р. вплинуло жертв на суму ..$45,472.65

Комітет Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.

ЧИ БУВАЮТЬ ЛЮДЕ ПОХОРОНЕНІ ЗА ЖИТТЯ?

Зложив дивне завіщання, яким доказав, що хоч він був богатим фабрикантом, то за життя певно був нещасливий, бо боявся, щоби його не похоронили живцем. Жадав, щоби його тіло оглянули три лікарі. Вони всіми науковими способами мали ствердити, чи він дійсно помер. Як гонорар визначено 10.000 англійських фунтів, колиб лікарам удалося небіщика оживити, отже доказати позірну смерть. Але також колиб не вдалося оживити його, були ще поставлені ріжні умовини для всякої певности. Насамперед мали тіло піддати діланню синього квасу, щоби — колиб лікарі помилилися — не похоронено його живцем. Але навіть і ця обережність здавалася фарбикантові недостаточною („могли би мене по моїй смерти висмівати як дурня), тому жадав вкінці міліонер, щоби йому відрубали голову. А потім іще мали трупа завязати у мішок і вкинути у глибоке море. Родина мала обовязок подбати, щоби завіщання виконано докладно. В противному разі маєток припав би державному скарбові. Із тих постанов бачимо вже, що тут розходиться про дуже нервову людину. Навіть колиб уважати страх перед позірною смертю оправданим, то таки інші умовини завіщання мусимо вважати дивовижними. Та саме в Англії, а також і в інших краях страх перед позірною смертю ще дуже поширений, хоч не так як давніше. В Англії є „товариство для поборювання позірної смерти"; воно має більше як 20.000 членів. В давніших часах оглядини мерців були дуже недокладні. І так у давних часах у деяких краях був звичай, що до пальця мерця привязували дріт, який був злучений з дротом від дзвінка вартівні; або таки завіщували над трупом шнурок від дзвона. Один бравншвайґський герцоґ, що помер у 1792. році, казав біля своєї труни уставити вікно із продувним отвором для воздуха. У 18-ім столітті якась Анґлійка зажадала у завіщанні, щоби її труп лежав три дни в хаті та щоби їй до ноги прикладали розпечене залізо, щоби спалювали піря під носом і щоби кололи іглами. Один лондонський барбер у 18-ім столітті казав собі зробити домовину, в якій були шафки на харчі і напитки, труну можна було зі середини відчинити ключем. У місті Ваймарі й інших німецьких містах у 18-ім столітті був розпорядок, що вартівник у трупарні діставав нагороду, коли показалося, що труп дає ознаки життя. Цей розпорядок мав за мету заохочувати вартівників, щоби пильніше пильнували мерця. З часом такі дивні погляди зникли, люде набрали більшого довіря до лікарів. Ознакою смерти є передовсім це, що серце не бється і що нема віддиху.

При позірній смерти серце ніколи не перестає зовсім бити. Все дається ствердити слабонька праця серця у непритомних, часом дуже далеких відступах. Не можливо є, щоби серце зовсім перестало працювати і щоби кров не обігала, коли людина ще жиє. Є ще й інші замітні прикмети: очна зіниця не звужується, коли на нього паде світло; коли доторкнутися очної роґівки, воно не здригається. Смертельна блідість не все є замітна. Прим. при затроєнню світляним ґазом шкіра і по смерти виглядає рожево. Із кровоносних судин виступає кров і збирається у тих місцях, де тіло лежить до гори. Ці смертні плями є передовсім доказом, що вже наступила смерть. Температура тіла з нормальної висоти 36—37 степенів Цельзія опадає до 25 степенів і нижче. Отворення жили докаже, що кров уже не обігає.

Тому кілька літ один лондонський аптикар зробив цікаву спробу для ствердження смерти. Він втягнув під шкіру мерця синю нитку намочену у спеціяльну хемічну субстанцію. Коли нитка за пів години пожовкла, то був знак, що мерлець уже не жиє. Коли лише позірно вмер, нитка лишалась і далі синьою. Є це в звязи із зміненим діланням крови і соків після смерти. Ще інший спосіб є такий, що запускається у жилу трохи спеціяльного хемічного розчину. Коли людина вже не жиє, то той розчин не розходиться, а лишається на тімсамім місці; коли людина жиє, то шкіра довкола забарвиться на зелено. Є ще богато інших способів. Але нефаховець нераз уважає людину померщою, де лікар зовсім не сумнівається, що дана людина жиє. Нераз кличуть лікаря до непритомного, якого вже вважали помершим. Найчастіше позірну смерть можна ствердити у потонувшого. Тесаме можна сказати про попарених сонішним ударом, при сильних затроєннях морфієм або насонними ліками, при пораженнях громом, при укушеннях їдовитими гадюками. **Дитина може прийти на світ позірно нежива** наслідком стиснення пупця і при подібних обставинах і **тут є способи, які вможливлюють поворот правильного віддиху і привернення життя, що — як здавалося — скінчилося. Штучне віддихання і допровадження кисня для віддихового орґанізму, то найважніші способи для поборювання позірної смерти.**

Також підчас наркози, при довготреваючих операціях являються часом познаки, які вказують на позірну смерть. Тоді треба енерґійного протиділання. У всякому разі не є оправданий страх, щоби не бути похованим живцем. Лікар має доволі способів, щоби відріжнити рідкі випадки позірної смерти від справжньої смерти.

В суді.

Суддя (до обжалованого): Вас заізвано за це, що зле обходитеся зі своєю жінкою, знущаєтесь, а навіть і бєте її...

Обжалований: Гм! Може воно так, може й ні... Але чи пан суддя знають мою жінку?

Суддя (з усміхом): Ні, не маю тієї приємности...

Обжалований: То мовчіть і нічого не балакайте!

—o—

Оригінальний капелюх.

Вона: Чи подобається тобі мій капелюх?

Він: Гарний, але не знаю, навіщо на ньому ці вишні?

Вона: Бо я дуже люблю вишні.

Він: Я також люблю ковбасу, але не припинаю її до капелюха!

—o—

Вуйко: А тепер дякую в цьому листі твоїй мамі за ці великі два яблока, що мені прислала тобою.

Сестрінок: Хай вуйко будуть такі добрі та подякують за три яблока.

Батько: То зовсім справедливо, що мама вибила тебе; ти, Юрцю, таки вже дуже був неслухняний!

Син: То ти, тату, говориш таке!? Таж ми, мущини, повинні держати зі собою!

—o—

Новочасні клопоти батька.

— Я вже віддав усі мої три дочки. Тепер лише розвести їх, а матиму повний спокій в житті!

—o—

Олег і Марійка дістали ріжні перники та медівники. Яку годину пізніше мати каже до синка:

— Ти послухаєш мене сину, правда? В тебе добре серце.

На це Олег: Ні, мамо, я вже не маю. Марійка зїла його.

Міщух, що ніколи не бачив коров, поїхав на село і побачив корови, що стоять довгий час у воді, не рухаючись.

— Це певно стоять вони у воді тому, що на дворі така страшна спека і молоко могло би скиснути — каже міщух до жінки.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

НЮ ЙОРК Н. Й. Бр. св. Володимира, від. 130 УНС, повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 18. мая 1929 точно о годині 8-мій вечером в Укр. Нар. Домі 217 E. 6th St., N. Y. Обовязком є кождого члена явитися на збори, бо є важні справи до вирішення. Проситься принести жертви по $1 на Сиротинець У. Н. Союза за рік 1929. Пригадується інтересованим членам, щоби привели зі собою нових членів, буде приниматися до Братства і до У. Н. Союза. — Микола Марків, секр. рек.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370 УНС, повідомляє своїх членів і члениць, що мітінґ відбудеться в неділю, дня 19-го мая 1929 р. о годині першій пополудни, в гали церковній під ч. 127 Парк улиця. Проситься всіх членів прибути на час, бо є кілька важних справ до полагодження. — К. Марущак, предс.; Н. Хабінець, секр.

ОЛИФАНТ, ПА. Бр. св. Кирила і Методія, від. 86 УНС, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінґ відбудеться в неділю, дня 19-го мая, зараз по Службі Божій в парохіяльній школі на Ривер Стр. Проситься всіх членів прибути на означений час, щоб не тягнутись з мітінґом аж до 5-тої години, як зимовою порою. Таксамо хто цікавий почути справозданнє делеґата з 17-тої головної конвенції УНС, нехай прийде на сей мітінґ, а не пожалує. — За уряд бр.: Гр. Сойкевич, гол.; І. Добрянський, кас.; П. Саламаха, секр.

ДЕНБУРИ. КОНН. Бр. св. о. Николая, від. 381 УНС, повідомляє своїх членів, що мітінґ відбудеться 19-го мая точно о годині 2.30 пополудни в гали Коркордя. Проситься всіх членів прибути на час означений, з приводу, що маємо багато роботи на сім мітінґу. Таксамо повідомляється членів сього Братства місцевих і позамісцевих, що наш концерт і баль відбудеться в суботу, 18-го мая с. р. в гали мітінґовій точно о годині 6.30 вечер. Комітет сього концерту і балю має прибути о 6-тій годині і заняти свою роботу, кому є означена. — М. Маркевич, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Вільна Україна, від. 176, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 18. мая, в годині 7.30 вечером, в Укр. Гор. Клюбі, 618 W. Lackawanna Ave. Проситься всіх членів явитися на постарались вирівнати свої залеглости. Р. Рубльовський, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Ґеорґія, від. 239, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 19-го мая, точно в 1-ій год. пополудни, в домі Укр. Горожан на Franklin St. Буде справозданнє повернувшого делеґата з 17 конвенції і инші важні справи відділові. Довгуючим членам пригадується отсим, щоб вирівнали свої залеглости. — Волод. Сеґінь, секр.

Жартун хотів випробувати „твердість у законі" жида, себто чи він вірний своїм заповідям, і питається його:

— Ну, що ви зробили би, колиб ви так у шабас найшли мішок грошей?

— Прошу вас, — каже жид — навіщо таке говорення? Ані нині не є шабас, ані я не бачу цього мішка!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

НЮ-ЙОРК, Н. Й.

На дім інвалідів.

Обеднання свого часу дало поклик до збирання жертв на будову Дому українських інвалідів у Львові. Поклик цей впав на плодючу ниву й дав свої позитивні наслідки. Українське громадянство в Америці відкликнулося на поклик Обеднання й по Америці йдуть збірки та окремі пожертви на дім інвалідів, щоби дати притулок тим, котрі боролися за волю України й мати притулок для тих, що ще будуть жертвами дальшої визвольної боротьби нашого народу. Правда, що громадянство наше в Америці моглоби більше й скорше зложити на дім інвалідів, ніж воно це робить, але що робити, коли національна свідомість та почуття обовязку перед своєю батьківщиною ще не просякнули в широкі еміґрантські маси Америки. Тому вся допомогова акція Рідному Краєви зосереджена серед певної скількости патріотичної та національно свідомої української еміґрації, яка все дає по мірі своїх сил та можливости.

Українська Народня Школа в Ню Йорку, що міститься на 14 вулиці, вже нераз давала доказ свого патріотизму, національної свідомости та виконання обовязку супроти свого рідного краю. Тепер також наша школа не залишилася позаду инших громад та орґанізацій, що вже зложили свої стодолярові жертви на будову дому інвалідів й перевела збірку на цю ціль.

Збіркою на дім інвалідів занявся член школи, громадянин Антін Куцик, та нижче підписаний. Жертви зложили слідуючі громадяне: А. Куцик, В. Дроботій, С. Ковбаснюк, Г. Хлистун, М. Ґула, С. Бриґідир, Розалія Красновська, І. Тураш, М. Іванів — по $5; Й. Олійник, І. Луців, К. Мартинюк, М. Лукань, А. Барановський, П. Пилипів, І. Головчак, П. Редчук, В. Гук, М. Ґула, Юлія Ярема — по $2; Д. Левицький — $1.50; Д. Колісник, Й. Андріс, І. Лазар, І. Крочак, М. Федорак, І. Дзера, В. Кошкульовський, Т. Паланюк, М. Олійник, М. Коцай, М. Вінтонюк, М. Каришин, Е. Ґайда, Ганчарик, І. Весьола, І. Заразка, Д. Носалик, Я. Тарас, М. Наливайко, В. Козак, І. Брелі, М. Савіцький, Розалія Лесюк, П. Панас, М. Гайворонський, Ю. Рудяк, В. Ділов, Я. Гаврилко, М. Близнак, В. Батюк, С. Гарасимчук, Марія Музика, О. Ґуральний, В. Чернецький, І. Городецький, Й. Куців, В. Жук, П. Боднар, П. Матлай — по $1; І. Атаманюк, І. Нагуляк, Я. Пшик, П. Ґураль, Текля Борвак, І. Плашовицький, Г. Немич, В. Кунаш, Л. Баран, І.Ількович, М. Пізьо — по 50 цнт.; Текля Лухацька — 30 цнт.; М. Сума і О. Каспрак — по 25 цнт.

Разом зібрано $113.80.

З кокардок зі свята Шевченка, влаштованого дітворою У. Н. Школи при 14 ул. — $13.20.

Разом $127.

З цього вислано на Дім Інвалідів $100; для Української Військової Орґанізації $27.

Гроші вислано через Обеднання.

Василь Дроботій.

Він також перший.

Приїхав вуйко з фарми в гості до міста і питає домашних хлопчиків, як вони учаться в школі.

— Я все перший в аритметиці — каже Петрусь.

— А я перший в історії — каже Гриць.

— А ти, Івасю? — спитав вуйко третого.

Івась задумався на хвилинку і каже:

— А я все перший на вулиці, коли час іти до дому.

—o—

В ґардеробі:

— Чи я подала вам, пане, ваш капелюх і пальто?

— Ні — дуже дякую!

—o—

— Чомуж ти вкладаєш у коверту чистий папір?!

— Це лист до моєї жінки. Ми вже три тижні не говоримо зі собою.

—o—

Пошлюбна подорож.

В о н а: Глянь, дорогенький, чи це Соренто не чудове?

В і н: Справді, дуже гарне! Все тут їздитиму на пошлюбну подорож!

Олександер Тимченко.

КОБЗА-БАНДУРА.

„Життя старе України
вже давно минуло,—
Тільки пісні, та спомини,
та думи зістались".

Більшість культурних народів Европи, що визначаються своєю вродженою музикальністю, посідають той або инший музичний інструмент, характеризуючий дану націю. Виплеканий з давніх часів самим народом, такий інструмент являється національною власністю цього народу, його національним інструментом.

Такими національними інструментами в окремих народів є: мандоліна, скрипка (в Італійців), ґітара (в Еспанців), балалайка (у Росіян), як рівнож і такі інструменти, як цитра, цимбали, арфа, лютня і т. п. являються власністю кожний своєї нації.

Український народ, по своїй питомій музикальності, займаючий поміж народами Европи одне з чолових місць, рівнож має свій національний інструмент, яким є кобза-бандура.

На жаль, цей наш прекрасний історичний інструмент, який своєю віковою славою без сумніву заслужив на цю назву, не є так популярним серед ширших народніх мас, як національні інструменти в инших народів. Спеціяльно в Галичині кобза-бандура дуже мало популярна і на кожному кроці ще сьогодня можна зустрінути Українця, який щиро признається, що про бандуру він знає лише з історії, а оглядав її найвище на історичних малюнках...

Такої, здавалосяб, дивної несвідомости свого національного інструменту, який разом з нашим народом пережив віки тяжкого поневолення і перейшов довгий терпистий шлях нашої історії, не можна цілковито відносити на рахунок байдужного відношення нашого народу до свого національно-історичного інструменту. Жахливі відносини, які запанували на Україні від часу остаточного її поневолення Москвою, а головно від часу зруйновання Січі Запорожської царицею Катериною (в році 1770), в значній мірі причинилися до повільного занепаду бандури, і лише надзвичайна любов нашого народу до свого інструменту врятувала її від цілковитого зникнення і зберегла до наших часів.

Походження кобзи-бандури датується з часів Козаччини, коли ще вона була улюбленим інструментом Січі Запорожської.

Як і кожний струнний інструмент, кобза-бандура складається з пудла і ручки (ґріфа), по якій має натягнені струни, але відріжняється від усіх инших струнних інструментів тим, що має струни також і по декові. Зпочатку бандура мала струни лише по ручці (як, скажім, скрипка або ґітара) і тоді вона називалася кобзою; пізніше були додані струни і по декові (так звані „приструнки") і відтоді вона прибрала назву бандури. Звідци тих, що грали на кобзі-бандурі, називали кобзарями або бандуристами. Помилково називають у нас кобзарями більше популярних серед народніх мас сліпців-лірників, але ця назва неправдива, бо інструмент, на якому грають лірники, нічого спільного з кобзою не має.

Як вже зазначено вище, кобза-бандура була улюбленим інструментом Січі Запорожської, на якім оспівувались ріжні військові події та славні діла козацькі. Вербувалися кобзарі на Січі переважно з бувших козаків, котрі підчас походів на Татар та Турків діставалися до неволі і втікаючи звідтам, попадали в руки ворогів, які їх тяжко за це карали, випікаючи їм очі. Коли такий осліплений козак повертався на Січ, то був вже нездатний до бою і тому, навчившися грати на бандурі, залишався в Січі в характері кобзаря-бандуриста.

Січ Запорожська мала цілі капелі таких бандуристів, які ходили з братчиками в походи й оспівували славні діла козацькі і ріжні події, яких були свідками. Так повстали наші думи та історичні пісні, якими Україна вславилася на цілий світ.

Крім сліпих кобзарів на бандурі грали також ріжні полковники і гетьмани. Так, нпр., дуже добре грав на бандурі Богдан Хмельницький, гетьман Мазепа, полковник Палій і багато инших. Як відомо з історії, цілі капелі бандуристів утримували також при дворах польських королів та московських царів. Взагалі в ті часи кобза-бандура була найбільше улюбленою і популярною серед широких мас.

Пізніше, в кінці XVIII. століття, по зруйнованню Січі Запорожської, кобза-бандура перейшла з рук козацьких майже виключно в руки селянсліпців, котрі жебрали іменем Христовим, співаючи під бандуру ріжні псальми, кантати, старі історичні пісні та думи. Ці думи, в більшости ніде не записані, передавалися кобзарями з уст в уста, з покоління в покоління і таким чином сохранились аж до наших днів уявляючи собою велику історичну вартість народньої творчости. Так, наприклад, одна з найбільше популярних дум — про князя Байду-Вишневецького — датується майже зперед 400 літ.

Московський уряд по зруйнованню Січі Запорожської, цілком зрозуміло, ставився ворожо до кобзарів, цих єдиних віщунів нашої історії, котрі своїми думами та піснями збуджували в народі національну свідомість, і тому власне царицею Катериною був виданий указ, забороняючий грати привселюдно на бандурі. Ця заборона тревала аж до 1905 року. З моментом оголошення цього указу настав найтяжчий період в історії істнування бандури. Кобзарів страшно переслідувалося, інструменти їх нищилося і лише надзвичайна любов нашого народу до своєї бандури спасла її від цілковитого зникнення і зберегла до наших днів.

В році 1901-му на археольоґічному зїзді в Харкові виступила вперше після заборони капеля бандуристів по ініціятиві інжиніра Гната Хоткевича, і тодіж було вирішено звернутися в імені цього зїзду до царського уряду з проханням про знесення заборони, наслідком чого в році 1905-му заборона нарешті була знесена. Таким чином кобза-бандура перетревала найтяжчий період її переслідування, та на тім не скінчилося.

По революції 1917 року, коли, по розвалі царської Росії, бандура поволі почала знову популяризуватися серед кругів української інтеліґенції, проти невеличкої вже кадри заводових кобзарів розпочав свої обезглядні переслідування сучасний московський большевицький уряд. Багато кобзарів було порозстрілювано, багато згинуло в льохах московської чрезвичайки, частинаж їх (з молодшого покоління), шукаючи спасіння від московських катів, опинилася з рештками Української Армії на еміґрації: на Чехах (п. Ємець, п. Теліґа) і в Польщі (п. п. Місевич і Ґонта).

Цього року наші кобзарі-бандуристи п. Місевич і п. Ґонта наміряють розпочати серію концертів по містах і селах Галичини, отже кожному свідомому Українцеві представиться можливість познайомитися ближче з нашим прекрасним історично-національним інструментом — бандурою і послухати наших невмирущих дум та пісень у виконанню симпатичних кобзарів-бандуристів.